kūrinio mintį – pavyzdžiui, ofortuose „Narvelis" ir „Upė" ornamentiškai atkuriamos narvo grotos arba raibuliuojančio vandens paviršius. Be tradicinių grafikos technikų, Šaltenytė yra išbandžiusi ir skaitmeninę grafiką, suteikiančią neribotas galimybes menininkės vaizduotei atsiskleisti.

Dailininkės kūryboje, atrodo, svarbus individo unikalumo klausimas, išreiškiamas vienodų ar panašių veidų ar kitų kūno dalių multiplikavimu. Šis motyvas menininkės darbuose aptinkamas nuo ankstyvojo periodo darbų iki naujausių kūrinių. 1990-aisiais sukurtame atspaude „Plaukikai" vaizduojami subjektai yra supanašėję ne tik savo fiziniais bruožais, bet ir mąstysena bei elgsena. Tai išduoda visų lyg vieno personažo ta pačia kryptimi nukreiptas žvilgsnis, smingantis į kompozicijos viršuje esantį baltą trikampį. Pasikartojantys motyvai, kuriantys monotonijos įspūdį, naudojami ir naujausiuose kūriniuose: „Liūdnas sekmadienis" (2016), „Vienišas II" (2013) ir kituose. Tiek pirmajame atspaude sukurtas aukštakulniais apautų kojų vaizdas, tiek antrajame lyg velomaratone eilute riedantys dviratininkai nėra kompozicijų veikėjai. Veikiau jie tėra lyg foniniai raštai, sukuriantys reikalingą nuotaiką ir išryškinantys pagrindinių herojų vienišumą.

Dar vienas aktyviai Šaltenytės naudojamas motyvas – gyvūnija. Ėriukai, vilkai, varnai, žuvys ir tigrai žvelgia į žiūrovą arba paveikslo kompanioną žmogišku žvilgsniu ir mezga dialogą. Vidinis žmoguje slypintis gyvulys atskleidžia gaivališką asmenybės prigimtį, su kuria reikia nuolat derėtis. Kita vertus, Šaltenytės kūrybos kontekste gyvūnas paryškina vakarietiškos civilizacijos nenatūralumą, atitolimą nuo gamtos. Kam tie apatinukai, aukštakulniai ir kiti žaisliukai, taip mėgstami moterų? Kritika jiems žeriama „Krokodilo odos batuose", „Brangiame dirže" (2005). Šiuos prabangius atributus dėvi beasmenės, žiūrovui neatskleidžiamos būtybės, todėl kompozicijos fragmentiškumas primena seniai išblukusias aksesuarų reklamas. Jose vis dar ryški, įskaitoma kompanijos etiketė primena apie prekės ženklą, lyg nešiodamas jį imtum priklausyti išrinktiesiems. Šaltenytė pašaipiai žvelgia ir į kitas moteriškas smulkmenas. „Vitrina „Triumph" (2007), pristatanti moteriškus apatinukus, primena, kokias primityvias strategijas pasirenka moteriškai auditorijai prekes reklamuojančios įmonės. Suprask, apatinukas padės triumfuoti, pasijusti deive... Realybėje gi vis reikia grumtis su liemenėlių kabliukais, visai kaip atspaudo „Slaptas moters pasaulis III" (2016) herojei. Atrodo, kad moteriškos rutinos reflektavimas yra neatskiriamas Šaltenytės mąstysenos bruožas, šmaikščiai atsiskleidžiantis ir jos kūryboje.

Šaltenytė kūriniuose žaismingai žvelgia ir į moters seksualumą. Jis nėra pernelyg akcentuojamas, greičiau matomas kaip sudėtinis kasdienybės komponentas. Pavyzdžiui, kūrinyje „Arbata septintą valandą ryto" (2006) netikėtai išnyra kažkur tarp kavos ir arbatos ceremonijų. Erotiškomis scenomis išmarginti puodeliai ne išsyk atkreipia žiūrovo dėmesį, kadangi pirmiausia jį prikausto vojaristinis kompozicijoje vaizduojamų įkypų akių žvilgsnis. Apskritai Šaltenytės kuriamos moterys yra pasitikinčios savimi, nekompleksuoja dėl savo išvaizdos, nesidrovi nuogumo („Mėnesiena", 1995, „Puodelis kavos", 2006). Jos nebijo duoti valios jausmams, akivaizdžiai išlieti savo liūdesį, skausmą, nepasitenkinimą ar geismą.

Tai ryšku ir naujausiuose dailininkės darbuose. Visgi pastarieji yra kur kas arčiau mums įprastos, kasdienės realybės, juose rečiau aptiksime fantastinių elementų. Tačiau galime atrasti anksčiau neplėtotų motyvų, tokių kaip realių žmonių atvaizdai, ir naujų kūrybinių metodų – pavyzdžiui, apropriacijos. Kaip rašė Kristina Stančienė, naujausia Šaltenytės kūryba rodo, kad „formaliai priklausydama vyresniajai mūsų grafikos kūrėjų kartai, savuoju pasaulėvaizdžiu, „virtualiomis" estampų istorijomis ir feministinėmis potekstėmis ji gerokai artimesnė bene keliais dešimtmečiais jaunesnių menininkų kūrybai"[1]. Iš tiesų dailininkė visoje savo kūryboje nuosekliai žengė koja kojon su laiku – kuria neatsiribodama nuo dabarties įtakos, bet kartu ir elegantiškai išlaikydama savo stilių.

Taigi Nijolės Šaltenytės kūryba bėgant dešimtmečiams palaipsniui patyrė transformaciją iš sapną primenančio pasaulio į realybės atspindžių vaizdavimą. Nepaisant to, jos personažai visuomet vienodai įtaigūs, turintys turtingą priešistorę, suformavusią jų charakterį. Šiuos dalykus mums meistriškai atskleidžia talentinga grafikės ranka.

1 Kristina Stančienė, „Kita pusė yra arti", *Literatūra ir menas*, 2016-09-30, p. 20–21.

2008 LDS kilnojamosios kolekcijos paroda, LR kultūros atašė biuras, Varšuva, Lenkija
2008 LDS kilnojamosios kolekcijos paroda, galerija „Art Gallery Santa Teresa", Fanas, Italija
2008 Paroda „Estampas'07", galerija „Kairė-Dešinė", Vilnius
2008 Tarptautinė paroda „Ars Baltica", galerija „Bercholdvilla", Zalcburgas, Austrija
2009 XV tarptautinė grafikos bienalė, Varna, Bulgarija
2009 „Estampas 08", galerija „Kairė-Dešinė", Vilnius
2009 „Artpark" galerija, Lincas, Austrija
2009 Galerija „XX", Panevėžys
2009 14 tarptautinė graviūros bienalė, Sarselis, Prancūzija
2010 „Estampas 09", galerija „Kairė-Dešinė", Vilnius
2011 16 tarptautinė grafikos bienalė, Varna, Bulgarija
Miko J. Šileikio ir Teofilio Petraičio premijų konkursas-paroda „Lietuvos sakmė", Vilnius
2012 Tarptautinė grafikos paroda „Imprima 2012", Sobral Seara, Brazilija
2012 Tarptautinė estampo paroda „Prints Tokyo 2012", Tokijas, Japonija
2012 Tarptautinė grafikos paroda „Tribuna graphic", Klužas–Napoka, Rumunija
2012 Tarptautinė ekslibriso ir mini grafikos paroda. Guangdžou, Kinija
2013 „Kūnas. Lietuvių grafika 1980–2013", Vilnius
2013 „Dienos svajos nakties košmarai", Vilnius
2014 „Šimtmečio portretas" Minskas, Baltarusija
2014 Ekslibriso paroda „K. Donelaičiui – 300", Valensija, Ispanija
2015 Tarptautinė ekslibriso ir mini grafikos paroda, Guangdžou, Kinija
2015 Tarptautinė grafikos bienalė, Varna, Bulgarija

Organizacinė veikla

Nijolė Šaltenytė yra Vilniuje vykstančios tarptautinės mažosios grafikos trienalės ir Knygos meno parodų kuratorė. 2003 m. kuravo estampo dalį apžvalginėje grafikos parodoje „Grafika 2003" (ŠMC), 2006 m. prisidėjo prie grafikos ir skulptūros parodos „Erdvė, plokštuma, kūnas" rengimo. 2012 m. kuravo tarptautinę ekslibriso parodą-konkursą „K. Donelaičiui – 300".

Apdovanojimai

1983,1986 Diplomai, Tarptautinės grafikos trienalės, Talinas, Estija
1987 Diplomas, Mažosios grafikos bienalė, Ryga, Latvija
1988 Medalis, Tarptautinė ekslibrisų bienalė Ravičius, Lenkija
1991 II premija, tarptautinis ekslibriso konkursas „Šilutei 480", Lietuva
1991 II premija, tarptautinis ekslibriso konkursas „Gediminui 650", Lietuva
1992 Laureato medalis, Tarptautinė ekslibrisų bienalė, Malborkas, Lenkija
1994 II premija, tarptautinis ekslibriso konkursas „Daina, muzika, šokis", Lietuva
1997 Premija, tarptautinis ekslibrisų konkursas „Pro Loko Di Roccalbegna", Italija
1998 Diplomas, III tarptautinė mažosios grafikos bienalė „Vilnius'98", Lietuva
1999 Diplomas, tarptautinis ekslibrisų konkursas „L'uomo Del Nuovo Millennio", Italija
2007 Ordino „Už nuopelnus Lietuvai" Riterio kryžius
2011 III premija, Miko J. Šileikio ir Teofilio Petraičio premijų konkursas, Lietuva
2016 Lietuvos dailininkų sąjungos Auksinis ženkliukas

Kūrinius įsigiję muziejai

Lietuvos dailės muziejus, Vilnius
M. K. Čiurlionio galerija, Čikaga, JAV
Kauno M. K. Čiurlionio dailės muziejus
Malborko pilies muziejus, Lenkija
Bruniko grafikos muziejus, Italija
Šiuolaikinės grafikos ir nacionalinio meno muziejus, Klužas, Rumunija
Sakima meno muziejus Okinavos prefektūra, Japonija
Modernaus meno centras, Vilnius
Privatūs kolekcininkai